

DOMOLJUB

Izhaja vsak
četrtak. —
Cena mu je
K 10.— na
leto. — (Za
Nemčije K
12.—, za
Ameriko in druge tuje države K 14.—.)
— Posamezne številke se prodajajo po
30 vinarjev.

GLASILO JUGOSLOVANSKE
: : KMETSKE ZVEZE : :

Spisal in do-
pisal se po-
šilja: Ured-
ništvo „Do-
moljuba“,
Ljubljana, —
Kopitarjeva
ulica. — Naročnina, reklamacije in is-
sredil pa: Upravištvu „Domoljuba“,
Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Ali naj se kmetske vrste res cepijo?

(Piše kmet z Gorenjskega.)

Gospod urednik! Na hlevska vrata so mi nabili letak, kjer vabi neki odbor na ustanovitev »jugoslovanske kmetijske stranke«. Sicer so jo menda že parkrat tekom zadnjih mesecev ustanavljali, to pot bo menda vendarle ustanovljena.

Saj je to vse prav, da se kmetje organizirajo, saj v »Domoljubu« vedno to beremo, vemo tudi, da je najslabša organizacija boljša kot nobena, toda kar hočem jaz povedati, je to, da to ne bo toliko ustanovitev kmetijske stranke, kakor cepitev naše kmetijske organizacije in s tem naša oslabitev. Kdo je danes bolj potreben enotne in močne organizacije kot mi kmetje, danes, ko vsi drugi večji stanovi živijo čisto v napačnih predsodkih, da se kmetu neizmerno dobro godi in da je torej vsaka večja skrb zanj odveč, danes, ko gredo kmetski dohodki brzo navzdol, medtem ko tovarniški in drugi izdelki, na katere smo kmetje navezani, gredo navzgor, danes, ko davčni vijak pritiska kmeta čez mero in ko hoče veliki kapital v gozdovih odirati in goljufati kmeta. Danes naj se torej cepijo kmetske vrste v najrazličnejše stranke? Ali je to koristno za kmeta? Ogromna večina nas je danes organiziranih v »Kmetijskih zvezah«, ki so vse združene v »Jugoslovanski kmetijski zvezi«, ki ima v svojem odboru samo kmete in ki se sedaj širi že tudi na Hrvaški in Bosno. Ali ne bi bilo lepo, da bi se vsi, prav vsi kmetje tesno oklenili teh pristno svojih organizacij?

V svojem letaku piše pripravljalni odbor: »Kdor vas odvraca od združenja, ni prijatelj kmeta«. To je res. Kdo pa je listi, ki odvraca kmeta od združenja, če ne novo se sestavljajoča kmetijska stranka, ki danes cepi kmete in ki odvraca tako kmete od enotnega združenja, ko je to tako zelo potrebno.

Tovariši-kmetje! Držimo krepko skupaj! Odklonimo vsak poizkus, ki bi nas hotel razdrobiti v razne stranke in stranke. Čim več strank nas je, tem manjša bo naša moč, tem slabotnejši naš vpliv. Zato je vsaka nova stranka odveč, odveč tudi »Kmetijska jugoslovanska stranka«, ki se bo snovala to nedeljo v Ljubljani. Naša edina kmetijska stranka naj bo

»Jugoslovanska kmetijska zveza«, h kateri pristopimo vsi kot člani in delajmo za njen napredek.

**Kmetje! Vaša moč so Kmet-
ske zveze, vaša slabost —
cepitev v razne stranke.**

Jugosl. kmetijska zveza se posvetuje.

V nedeljo 25. maja se je vršila odborova seja J. K. Z. Prva seja je pokazala, da so kmetje poslali prave moze v odbor. Odborniki in namestniki so se skoraj polnoštevilno vdeležili seje. Resno in strokovnjaško so obravnavali vse točke dnevnega reda. Na razpravo odboreve seje se povrnemo v prihodnji številki. Za danes bi omenili le par resolucij, ki jih je odbor sprejel. Glede Zvezinega glasila »Domoljuba« so soglasno sklenili da J. K. Z. odobrava sedanje njegovo pisanje. Pozivlja vse K. Z. da »Domoljuba« razširjajo in vanj dopisujejo. V vsaki kmetski hiši mora biti »Domoljub«.

Z ozirom na oddajo lesa iz državnih gozdov v velikih množinah je odbor sklenil, da ponovno protestira proti temu, da se oddaja les v takih množinah brez javne dražbe. S protestom se je vzel na znanje odgovor poverjenika za agrarno reformo, dr. Lukana, ki je ponudbo lesne zadruge v Dolenji vasi pri Ribnici kratkoma odklonil, družbo Velike Gore pa očividno protežiral. Izjavili so, da ne mirujejo tako dolgo, da se v tem oziru napravi red.

Pri seji so obravnavali spremembe glede dohodninskega davka, kakor jih je prinesel zadnji »Domoljub«. V splošnem so tem spremembam pritrdili, in jih sprejeli za svoje zahteve.

Kot svojo zahtevo je sprejela J. K. Z. da mora imeti vsaka večja občina svojo cenilno komisijo, ki jo izvolijo davkoplačevalci po proporcii. Vsi člani morajo biti voljeni, nobeden imenovan. Sedanje zaupnike davčnih oblastev je treba takoj odpraviti.

Odborniki so se pečali ponovno z visokimi cenami na železnicah. Zahtevali so, da se cene za tretji razred in blagovni promet takoj znižajo. Velika krivica je to, da se ne dobivajo direktni vozni listki

do vseh postaj. Od 100 km dalje je vožnja omejena. Kdor se pa sedaj vozi nad 100 kilometrov preko Ljubljane, ni deležen te ugodnosti, ker mora v Ljubljani vzeti nov vozni listek. J. K. Z. tudi zahteva, da se vpeljejo zopet retour-litski in se tudi pri teh upošteva splošno prevožena daljava.

Jugoslovanska kmetijska zveza in lesni oderuhi.

Veliko vrednost imajo naši kmetički domovi v lesu. Les je naše najvažnejše izvajalno blago. Imamo v deželi vse polno manjših in večjih lesnih trgovcev. In čudno je to: Vsi ti prav z malim kapitalom začno, v kratkem času pa postanejo veliki bogataši. Kje je vzrok? Naš kmet ni dovolj poučen, kakšno ceno ima les na svetovnem trgu. Tako zavrže mal kmet premnogokrat kar po par tisoč kron, ko bi jih vendar za svoje gospodarstvo tako krvavo potreboval. Neki tak lesni trgovec se je hvalil, da je dal nekoč 400 K več za vožnjo kakor za les. Ali ni to vnebovpijoče oderuštvo? S temi razmerami se je pečal odbor JKZ. Sklenil je, da ustanovi v Ljubljani centralno lesno zadruge, kadar dobi dovolj sposobnih ljudi na razpolago. Takoj pa bo JKZ nastavila uradnika, ki bo dajal kmetom natančna pojasnila o cenah raznovrstnega lesa. Domoljub bo tudi vsak mesec prinašal cene, ki jih ima les na svetovnem trgu, oziroma tudi pri nas. Posestniki gozdov se bodo na ta način lahko poučili o lesni ceni in tako obvarovali pred veliko škodo. Torej kmetje, ki nameravate prodati les, obrnite se prej na osrednjo pisarno JKZ, oziroma na svojo KZ, ki bo zadevo sporočila osrednji JKZ.

Vsem okrajnim Kmetiskim zvezam.

Osrednja pisarna J. K. Z. je razposlala na vse K. Z. okrožnico s sledečo vsebino: Prosimo, da nam zanesljivo odgovorite na sledeča vprašanja:

- 1.) Natančno ime in naslov načelnika K. Z.
- 2.) Natančno ime in naslov odbor-
nikov;
- 3.) Katere občine (župnije) obsega Vaša Zveza?
- 4.) Kje so že v okrožju Vaše Zveze ustanovljene podružnice K. Z.? Kje jih je treba še ustanoviti?

5.) Natančen naslov podružničnih odborov.

6.) Koliko kmetov je organizirano v Vaši Zvezi? Koliko po posameznih podružnicah?

7.) Pošljite zapisnik odborovih sej tajništvu J. K. Z. (Jugoslovanska tiskarna).

Vse one K. Z., ki se niso še temu pozivu odzvale prosimo, da to nemudoma storo. — Tajništvo J. K. Z. Jugoslovanska tiskarna, Ljubljana.

Iz Kmetских Zvez.

Odborova seja Okrajne Kmetске Zveze v Bohinju dne 18. maja 1919. a) Protestiralo se je proti neprimernemu povišanju cen na vozne listke 3. razreda in na tovarno blago. b) Zahtevalo se je, da se v vodstvo poverjenišva za agrarno reformo imenuje kmetijskega strokovnjaka. c) Ponovno se je izrazila nujna želja, da se cepljenje prašičev proti rdečici izvrši v najkrajšem času. d) Sprejela se je resolucija proti pogojem, s katerimi se dovoljuje letošnja pašnja po erarskih gozdih. e) Odpovedala se je prošnja na poveljstvo Dravske divizije, da bi se zastražili vsaj planinski prehodi Globoko, Bača, Bogatin in pod Triglavom, ker sicer živina na planinah pred Italijani ne bo varna. f) Priporočala se je v svrhu tujkega prometa direktni vlak Zagreb-Ljubljana-Boh. Bistrica, ki bi vozil ob sobotah sem, ob nedeljah zvečer pa nazaj. g) Končno se je vložila prošnja na ravnanjstvo državnih železnic, da upoštevajoč prošnje interesovanih posestnikov, zagradi železniški tir, kot je bilo za zgradbe železnice obljubljeno — povsod, kjer je pašnja živine v nevarnosti.

Z Bleda. V »Domoljubu« beremo, kako se po vsej naši domovini družijo kmetje in njihovi prijatelji v kmetске zveze. — Res je bilo to potrebno. In zato je v nedeljo, 18. t. m. krajni odbor S. L. S. za Bled sklical može somišljenike, ki so enoglasno sklenili, da se ustanovi podružnica kmetске zveze za Bled. Podružnica naj tvori s podružnicami sosednjih občin eno Okrajno Kmetsko Zvezo. Za načelnika podružnice je bil soglasno izvoljen Alojzij Zerovc, za tajnika Ivan Benko, oba posestnika v Mlinem. Zborovalci so ob sklepu sklenili sledeče resolucije: 1. Člani Kmetске zveze za Bled se pridružujejo vsem resolucijam, sklenjenim na občnem zboru Jugoslovanske kmetске zveze v Ljubljani 5. maja t. l. Predvsem naj Zveza odločno nastopi zato, da se osebna dohodnina začne res pri 10.000 K in pa za to, da se izvede davek na vojne dobičkarje. 2. Združeni v kmetsko zvezo, zborovalci nočejo nič drugega kakor pravice in neoviran razvoj kmetkega stanu. Priznati hočejo isto za vsak drugi stan, za delavca, obrtnika in izobraženca in vabijo k sodelovanju vse, ki žele, da se stanovsko in politično življenje v občini in državi uredi po načelih krščanske pravičnosti. 3. Odločno pa hočejo nastopati proti tistim, ki hočejo, da bi morda imel vse pravice le en stan, ali v preveliki skrbi za strankarsko moč hujšajo ljudi — kakor drugje, tudi pri nas — k stanovskemu boju in si domišljajo

je celo nekaj o boljšeštvu. Tako ravnanje ogroža javni red in mir, ki sta pa glavni potrebi naše jugoslovanske države, ki ji hočemo biti kmetje vsekdar trdna opora.

V šmarci se je ustanovila podružnica okrajne Kmetске zveze v Kamniku. Pri tem sestanku kmetov sta govorila: Franc Borc in Franc Čebulj. Navdušenje za stanovsko organizacijo je med kmetским ljudstvom veliko. Navzočih je bilo nekaj z socialdemokratizmom pobarvanih delavcev iz Iv. Pahoveca nasl. tovarne, ki so se vmešavali s trditvami, da kajzarji in mali kmetje niso kmetje, ampak delavci, ki spadajo v delavske organizacije. Kmetje so temu energično ugovarjali in izjavili, da nimajo potrebe naslanjati se na delavce, pač pa bo prišel še čas, ko se bodo delavci naslanjali na kmeta, če tudi danes še ne uvidijo te potrebe, ko jih po njihovi že izpeljani organizaciji državna oblast popolnoma ščiti in jim vsestransko vstreza.

Kmetje smo uvideli, da brez lastne močne stanovske organizacije ni mogoče uveljavljati naših želja, ugotavljati naših potreb in odpravljati krivic, ki se nam v mnogih ozirih delajo, zato naj ne bo kmeta, ki bi ne bil član Jugoslovanske Kmetске zveze.

Na sestanku so se sprejele poleg že znanih resolucij še:

Vojaške oblasti se pozivljejo, da dajejo kmetским fantom in možem vojaške dopuste za nujna poljska dela. Orožne vaje naj se sklicujejo le v zimskem času.

Takoj naj se dovolijo živinski sejmi, da bo kmet lahko prodajal in nakupoval.

Državna vlada se pozivlje, da nam takoj oskrbi: sladkor, petrolej, sol, vžigalice in cenejše oblačilno blago.

Židom v naši državi naj se prepove imetje nepremičnega posestva, ker to so naše pijavke.

Odpravijo naj se takoj vsi manj potrebni uradi. V obstoječih uradih naj se številu uradnikov zmanjša, ker le v tem imamo pričakovati davčnih olajšav. V uradih si želimo več praktičnosti in točnosti.

Ribolov naj se odda občinam v last v njenih mejah.

Odpravijo naj se takoj mitnice v Kamniku.

K ugodnostim obsežnih gozdov kamniške Bistrice naj se po agrarni reformi pritegne tudi vse mejne občine kamniškega mesta, da tisti, ki nimajo lastnih gozdov dobijo kurivo.

Najmočnejša kmetška stranka je Jugosl. kmetška zveza.

Blejci, pozor!

V blejski okolici razpleta svoje mreže velekapitalistično čifutsko podjetje Croatia. Pridobilo si je že več ljudi, ki zanjo pri okoliških kmetih nakupujejo les. Kmetje, varujte se, da ne nasedete židom! Les ima sedaj veliko vrednost, ne mečite po nepotrebnem židom denarja.

Podpore svojcem vpoklicanih.

Deželna vlada za Slovenijo je sklenila, da se dajo svojcem vpoklicanih podpore, ako so le-ti vsled odhoda vpoklicanega ogroženi v svoji prehrani. Podpora znaša za vsako osebo 1 K 60 vin. (v Ljubljani 1 K 80 vin.) na dan, oziroma, če družina ni brez vsakega zaslužka, 1 K (v Ljubljani 1 K 20 vin.) na dan. Nikdar pa več za vso družino kot 8 K, oziroma v drugem slučaju 6 K. Prošnje je vlagati na pristojno davčno oblast. Županstvo in župni urad morata potrditi, če je vpoklicanec resnično v vojaški službi naše države in je družina res brez zaslužka. — Prošnje so kolka proste. — Pred vsakim izplačilom podpore morata županstvo in župni urad potrditi, če je družina resnično še zmerom brez zadostnega zaslužka.

Nemške grozovitosti na Koroškem.

Najvišjo srditost so izvrševali koroški Nemci proti slovenskim duhovnikom. Vsa župnišča v od Nemcev sedaj zasedenem slovenskem ozemlju so do zadnjega popolnoma oropana in izpraznjena. Celo okna in vrata so izbita, vse kakor eno samo pogorišče. Še peči in štedilnike so razbili in odnesli. V Železni Kapli služi župnišče sedaj vojakom za stranišče itd.

Cerkve po tem ozemlju so vse oskrunjene. V Št. Janžu v R., v Šmihelu pri Pliberku, v Libeličah, v Št. Jakobu v R. in drugod so nemški vojaki razsuli hostje po tleh in jih jedli. Odnegli so celo vrsto kelihov in monštranc in iste oblečeni v mašniške obleke in plašče prodajali okoli. Streljali so na sohe svetnikov in Marije, plesali po cerkvah in okrog cerkve s keľi in monštrancami v rokah itd. V Svincu so iz ciborija iz kapele usmiljenih sester v Št. Rupertu popivali v gostilni. Vseh teh zločinov niti popisati ni mogoče. Skratka: godil se je nemoteno najhujši vandalizem in največje barbarstvo nad vsem slovenskim prebivalstvom na Koroškem, zlasti pa nad njega voditelji.

Začeli so pa že tudi ropati po nemških cerkvah. Tako so n. pr. od sobote na nedeljo v Št. Rupertu pri Beljaku oropali vse cerkvene posode, tudi ciborij in monštranco iz tabernaklja s hostijami vred.

„Domoljubova“ pisma.

»Glede šolstva je še mnogo vprašanj, ki bi se bilo treba o njih do dobrega domeniti. Ali ste na primer že kaj premišljali o vprašanju učiteljic?»

Tako nam piše prijatelj in pismu je priložil načrt nove postave o učiteljicah, da se bodo namreč odslej učiteljice lahko močile.

Mi smo obravnavali dozdaj šolsko vprašanje le z ozirom na ločitev Cerkve in države. Seveda pa ni nikjer zapisano, da se ne bi lahko pomenili še o tem in onem. In takih vprašanj je veliko. O učiteljicah — če naj že o teh govo

rimo — imamo mi svoje misli, ki jih lahko povemo, a jih nikomur ne vsiljujemo. Mi se namreč v tem nikakor ne ujemamo ne z našo, ne z osrednjo vlado.

Nam se zdi učiteljski stan poleg duhovskega najbolj vzvišen stan. Nič ni lepšega, a tudi nič bolj resnega kakor vzgoja mladine. Zato pa mora biti položaj učiteljev tak, da se lahko neovirano in z vsem srcem posveti tej vzgoji. Radi tega smo mi bili vedno za to, da se učitelji pošteno plačajo. Po pameti seveda, a pošteno. To pa velja tudi za učiteljice. Učiteljic nimamo nič manj radi kakor učitelje. Nekatere so tako izvrstne — naj nam učiteljice ne zamerijo —, da bi jih neradi zamenjali za kogarkoli. Zlasti izvrstne so za manjše otroke, pa za dekleta. Večjih fantov kajpada ne more vsaka krotiti. Za naša dekleta so nam pa učiteljice nenadomestljive. Koliko lepega in potrebnega jih nauče, in zraven še srčne omike in olike! Posebno nam je še všeč njih delo v družinah in v Marijinih družbah. Potem pa v cerkvi. Učiteljica s svojim lepim zgledom v cerkvi je najboljša vzgojiteljica. Kaj je lepšega, kakor če gre učiteljica s svojimi dekleti skupaj k sv. obhajilu? Spomini na tako učiteljico bodo v dekliških srcih vedno najmočnejša obramba, da bodo ohranile neomadeževano dekliško poštenje.

Da pa more učiteljica tako vsa živeti za svoje gojenke, mora biti prosta. Zato si pa mi ne moremo prav misliti učiteljice omožene. Učiteljica - mati bi imela toliko opravkov in skrbi za svoje otroke, da bi ne mogla biti zbrana v šoli pri tujih otrokih. Naj nikar kdo ne oporeka, češ, saj so tudi učitelji oženjeni! To je vse kaj drugega. Učitelj gre v šolo, a ve, da je doma pri otrokih ljuba žena-mati. Ni mu treba prav nič skrbeti, bo že ona pazila na otroke, da bo vse prav. A če gre učiteljica - mati v šolo, kdo bo doma srbel za otroke? Mati je le mati. Njeno srce ne bo tam, kjer bi moralo po poklicu biti, ampak bo tam, kjer mora biti po naravi! Razlagala bo otrokom, kateri tički bivajo po naših krajih, misli ji bodo pa ves čas uhajale k malim tičkom doma: kaj neki sedaj delajo? ali ni Ivanček prevrnil Metke? ali ni Metka že lačna? pa da bi vendar pestunja dosti pazila nanje, da se ne bi kateri privlekel k nečim in si morda obleko prižgal! Tako si bile misli učiteljice - matere povsod drugod, samo v šoli ne, kjer bi morale biti. Tega bi ji tudi zameriti ne mogli, narava je narava. A zameriti moramo tistim, ki hočejo spraviti učiteljice v take nenaravne razmere. Potem pa tisti za matere težki čas, ki traja vsega skupaj, če hočemo za mater in otroka prav poskrbeti, domalega nekaj mesecev. Ali naj vedno čaka še posebna učiteljica, da bo takrat učiteljico-mater v šoli nadomestovala?

Nam se zdi, da tukaj nekaj ni v redu. Vemo, da naša vlada ni prva, ki je dovolila učiteljicam možitev. Šel je

pred njo Dunaj, šli so pred njo Čehi. Toda vemo tudi, kdo so tisti, ki so prvi to zahtevali. Vse to se godi v imenu neke svobode, ki pa ni pametna svoboda. Saj prav tisti zahtevajo tudi razporoko in druge take reči, ki se malo ujemajo s pametjo in vestjo.

Ali mar mi samo učiteljicam ne privoščimo svobode? O ne! Naša misel je ta: Stan učiteljice je že sam po sebi najlepše materinstvo, duhovno materinstvo. Učiteljica je mati vseh otročičev, ki upirajo vanjo v šoli svoja nedolžna očesca, in vseh deklet, ki skrbijo v društvu in Marijini družbi za njih omiko. Če se dobro zaveda tega najlepšega materinstva, ji možitev še na misel ne hodi. Sicer pa je svobodna: svobodno se odloči, ali hoče biti učiteljica ali ne. Če ji je hodila možitev po glavi, naj bi bila pustila misel na učiteljstvo. In če ji kljub vsemu še hodi po mislih, naj se odpove učiteljstvu. Tako je bilo doslej in mislimo, da je bilo dobro tako. Če se je učiteljica možila, se je odpovedala s tem tudi svojemu dosedanemu stanu. Ako je že več let zvesto služila, so ji dali tudi primerno odpravnino.

Mi si ne moremo misliti, da bi bile dobre učiteljice, ki res živijo za svoj poklic, drugačnih misli. Ako bo pa učiteljska služba le preskrbovališče za možaželjna dekleta, ne verjamemo, da bo to šoli in ljudstvu v prid.

Toda kakor smo izpočetka dejali, to so naše misli. Naj povedo drugi svoje! Če nas prepričajo, da se motimo, bomo tudi to radi izpovedali, da smo se motili. Dotlej pa že moramo biti zoper tako postavlo!

Tedenske novice.

Jugoslavija.

j »Laška« Dalmacija. V tistih dalmatinskih občinah, katere imajo Italijani zasedene, se je vršilo ljudsko glasovanje. Od vsega prebivalstva 25 okupiranih občin, ki šteje 310.514 duš, se je izjavilo za Jugoslavijo 286.674; izjaviti se jih ni moglo 12.989 in se jih ni hotelo izjaviti 12.939. Skupni odstotek onih, ki se v okupirani Dalmaciji niso hoteli izjaviti za našo državo, je 3 in pol odstotka.

j Naše meje še nedoločene. V Parizu se še vedno prepirajo za naše meje. Naši odposlanci so neupogljivi, ravnotako pa so trdovratni Italijani. Za Koroško nam zelo napoti hodi zadnji poraz. Naša največja moč v Parizu — kakor se poroča od tam — bi bila dobro disciplinirana armada. Odločitev še ni padla, bo pa v kratkem.

j Nemci se pripravljajo. Na Koroškem so Nemci zopet napadli naše postojanke na Golici, pri Judeži (zapadno od Slovenjgradca), pri Št. Janžu in Sv. Magdaleni. Napade so naši odbili. V nevtralnem pasu na štajerskem oborožujejo Nemci civilno prebivalstvo. Orožje donašajo iz Gradca. Kakor se vidi, se bodo Nemci z orožjem uprli sklepom mirovne konference.

j Vsa Slovenija je proglašena za vojno ozemlje.

j Državni proračun za leto 1919/1920 izkazuje sledeče: a) izdatkov: 1230 milijonov dinarjev in 1170 milijonov kron in b) dohodkov: 431 milijonov dinarjev in 1086 milijonov kron, torej c) primanjkljaja 799 milijonov dinarjev in 84 milijonov kron.

j Pol milijarde frankov posojila nam ponuja ameriška država Kanada. Posreduje neki agent, ki bi rad zaslužil pri tej kupčiji 3 odstotke, torej 15 milijonov frankov. Pri Grški se mu je to posrečilo, naš minister pa pravi, da nima toliko milijonov, da bi jih agentom dajal in se hoče s Kanado naravnost pogajati.

j Varnostne razmere v naši državi. Da se javna varnost v naši državi kolikor mogoče poviša in utrdi, je vlada odločila, da se poviša število orožnikov na 18.000 mož.

j Iz Amerike domov. Javljajo se, da se v Ameriki pripravlja okoli 100.000 naših izseljencev za povratak v domovino. Največ je med njimi trgovcev, ki se nameravajo naseliti v Zagrebu in drugih mestih ter otvoriti trgovska in druga podjetja.

j Policijski ravnatelj — aretiran. Glavni varuh javnega reda in miru v Zagrebu, policijski ravnatelj, dr. Orlić je bil aretiran, ker je ponoči domov grede kalil javni mir. No, to je pa samo v Zagrebu mogoče!

j Pegasti legar se zadnji čas zelo širi po Bosni in Hercegovini.

Domače novice.

d Dopisovanje z vojnimi ujetniki v Sibiriji. Dopisovanje z vojnimi ujetniki v Sibiriji je zopet možno, in sicer velja za to dopisovanje sledeče: Pišejo naj se samo dopisnice, kratko, razločno in s črnilom. Dopisnice naj se vložijo v kuverto in pošljejo ali pa prinesejo v pisarno »Slovenskemu Rdečemu Križu« v Ljubljani, Poljanska cesta (Alojzijevišče), II. nadstropje, vrata 39. Opozarjamo, da je mogoče dopisovati le z vojnimi ujetniki, ki so v Sibiriji, z onimi, ki se nahajajo v evropski Rusiji, pa je dopisovanje točasno še nemogoče.

d Judenburške žrtve. V Judenburgu so bili dne 16. maja 1918 ustreljeni: desetnik Hafnar iz Loke, poddesetnik Možina, pešca Štefanič in Dantovič; 18. maja: četovodja Rogelj in pešec Hrahovina.

d Sestanek organizatorjev se bo vršil v sredo, dne 4. junija, ob enajstih dopoldne v Ljubljani v Alojzijevišču. Organizisti, pridite v obilnem številu!

d Vse vojaško orožje oddati je zapovedalo ljubljansko policijsko ravnanstvo v svojem področju vsem civilistom.

d Umrl je 24. t. m. po daljši zelo mučni bolezni č. g. kaplan Alojzij Vovk, na svojem domu na Polici pri Višnji gori. Naj v miru počiva!

d Umrl je 22. maja v Volčenhivah pri Mirni na Dolenjskem mladenič Janez Zupančič za boleznijo, ki si jo je nakopal v vojski. Bil je dober, krščanski mladenič.

d Načelnik aprovizacijske komisije na zatožni klopi. Pred ljubljanskim deželnim sodiščem sta se morala zagovarjati Maks

Japelj, trgovec in načelnik aprovizacijske komisije v Logatcu, in Anton Boc z Glince, ker sta prodajala sladkor, namenjen logariki aprovizaciji. M. Japelj je dobil od sladkorne centrale v Ljubljani za Logatec 700 kilogramov sladkorja po 3 K 15 vin., ki ga je ponudil Bocu v prodajo po 16 K kg. Na ta način je zaslužil pri sladkorju 8791 Kron 50 vin. Anton Boc je dolgoleten Japeljev prijatelj. Pomagal mu je pri veriženju sladkorja in zaslužil 1900 K. Sodišče je obsodilo Japlja na tri tedne strogega zapora in na 10.000 K globe, Boc pa na 2000 Kron globe.

d Prvi roj čebel. Iz Samobora smo prejeli: Javljamo Vam, da je danes, 20. maja o. g., bio prvi roj pčela.

d Požar v Šiški. Dne 24. t. m. popoldne je iz doslej neznanih vzrokov nastal požar v šišenskih vojaških barakah. Upepelil je tri barake, v katerih so stanovali širski begunci. Zgorelo jim je vse borno imetje, tudi neki otrok je bil v smrtni nevarnosti.

d Velika tatvina jermenov. Na kolo-dvoru v Dravljah je ukradel Ignacij Kolar transmissijske jermene v skupni vrednosti 15.000 K. Aretiran taji tatvino. Sedaj je v zaporih deželnega sodišča.

Drugod po svetu.

p Zveza podonavskih držav. Ker se zdi, da se posamezne države, ki so nastale iz bivše avstroogrske monarhije, gospodarsko ne bodo mogle dobro držati, se v Parizu menda vrše pogajanja, da se ustvari nekaka zveza vseh podonavskih držav. Italija se močno upira, ker bi s tem izgubila svoj vpliv na Balkanu.

p Protioderuški izgredi v Prahi. Tudi na Češkem rastejo verižniki in oderuhi kakor gobe po dežju. Ker vlada sama ni zmogla dovolj jim stopiti na prste, je ljudstvo samo vmes poseglo. Začelo je demonstrirati po praških ulicah, udirati v trgovine, kjer je ropalo. Ta način ni najboljši, ker so lahko prizadeti nedolžni, in ker pride blago v povsem napačne roke, ne pa tistim v dobro, ki so najbolj potrebni. Vlada je ustanovila poseben urad za ugonabljanje oderuških pijavk. Oderuhe bodo sodili kot veleizdajalce, katerim se zapleni vse premoženje. Dosedaj je bilo vloženih že nad 7000 ovadb proti oderuhom.

p Nemci se obotavljajo. Mirovna pogodba, ki jo je antanta izročila Nemčiji, je smrtna obsodba za prej tako mogočno nemško državo. Nemci sedaj premišlujejo, ali naj jo podpišejo, ali ne. Nemški odpodanci v Parizu pošiljajo pismo za pismom mirovni konferenci s predlogi, kako naj bi se pogodba izboljšala Nemčiji v korist. Pa veliko ne bodo dosegli. Antanta žuga, da bo v slučaju nemške odklonitve zasedla velik del Nemčije, toda res pa je, da bo antanta stala vsled nemškega odpora pred čudno uganko. Vedno držati v kleščah 60 milijonski narod, je nevzdržljivo in nevarno, odnehati bo pa tudi težko. Svetovni zaplet se še ni do konca razpletel. — Rok do končnega nemškega premisleka je podaljšán do 29. maja.

p Razporoka na Ogrskem. Revolucionarna vlada svetov je izdala naredbo o ločitvi zakona. Naredba določa, da se more doseči razporoka na podlagi medsebojnega sporazuma, in sicer po tom ustnega naznanila pri civilnem uradu ali pred sodiščem. Po določitvi istovetnosti se sestavi zapisnik, ki ga morata oba zakonca podpisati. Na podlagi take prijave loči sodišče zakon brez razprave z odlokom. Odlok postane takoj pravnoveljavén. Tako je na Ogrskem vpeljana svobodna ljubezen, ženska je le še orodje moške strasti. Tako je socialna demokracija, ki toliko vpije o enakopravnosti ženske, potisnila ženo v blato in suženjstvo moške spolne razigranosti.

p Na Dunaju gospodari jetika. Na Dunaju umrje sedaj še enkrat toliko ljudi za jetiko kot pred vojsko. Skoro polovica vseh smrtnih slučajev ima svoj vzrok v jetiki.

p Dunajski župan je postal socialni demokrat Reumann. Pravijo, da so krščanski socialci slabo gospodarili na Dunaju, bomo videli, kako bodo socialni demokratje.

Dopisi.

Semič. V nedeljo, dne 18. maja, je dekliška Marijina družba iz Semiča priredila na prijaznem Smuku lepo uspelo pobožnost za blagor naše domovine. Opazili smo tudi precej družbenic iz črnomaljske družbe. Po slovesnem dopoldanskem duhovnem opravilu je daroval sv. mašo še g. Leopold Kolbezen iz Črnomlja, nakar so se vrstile pred izpostavljenim sv. Rešnjim Telesom ure molitve do dveh popoldne. Nato je bil po šmarnicah zopet kratek nagovor o delu za zedinjenje razkolnih bratov, skupna ura molitve in pete litanije Matere božje. Naj bi Vsemogočni uslišal po Mariji mu izročene prošnje za srečnejšo bodočnost našega tako preizkušane ga naroda!

Peračica. Gospodarski odsek za ceste priredi dne 25. maja v prostorih gosp. J. Novaka na Brezjah veselico s prosto zabavo, efektno loterijo in dražbo lesa. Začetek ob 2. uri popoldne. Dohodek je namenjen cesti na Peračico, ki zelo lepo napreduje. Odzovite se vabilu v obilnem številu. — Odbor.

Iz Peračice. V krajih, kjer imate ceste, iščete stranskih potov in nadlegujete posetnike z vpejavo vedno novih stez. Mi imamo pa same steze, pa želimo ceste in jo tudi že delamo. No, pa taka kakor državna, letos naša še ne bo. Sporočamo pa naša težavna prizadevanja javnosti, da boste vedeli tisti, ki ste ob cestah, da je tudi to nekaj vredno. Seve, takrat, ko gre sovražni vojak po cesti, pa ne.

Iz Ruperčvrha. Zanimanje za društvenost in organizacijo je naenkrat z vso močjo tudi tukaj med nami oživel. Posebno naša mladina — fantje in dekleta — kažejo že vnaprej veliko vnemo in pozornost za društveno življenje. Tako je prav! Izobraževalno društvo za to okolico s sedežem na Ruperčvrhu se že ustanavlja. S svojim rednim delovanjem bo v kratkem začelo. Okoličani! Dobro društvo je velike važnosti in vrednosti za vsakogar; priporoča se najbolje že samo. Zatorej: vsi v društvo!

Kmetske zveze ostajajo!
Ali si se že opisal v Kmetsko zvezo?

Gospodarski del.

Napoved za dohodnino.

Odbitki pri dohodkih iz zemljiške in gozdne posesti.

Kaj se sme po zakonu odbiti od dohodkov iz zemljiške in gozdne posesti? Za naše kmete so najvažnejša te-le določbe:

1. Odbiti se smejo vsi troški, ki jih je imel kmet, da je ohranil dohodke. Če je popravil hlev, obnovil streho, napravil nov pod, popravil kozolec, lahko te stroške odbije od dohodkov, ker so bili ti izdatki neobhodno potrebni, če je hotel voditi gospodarstvo naprej tako kot doslej. Če je pa sezidal nov kozolec poleg svojega starega, če je napravil namesto starega lesenega nov zidan hlev, če je napravil namesto dosedanjih malih, nova velika okna pri hiši, ne more teh stroškov odbiti od dohodkov, ker je to investicija. S tem je povečal svoje premoženje ravno tako, kakor če bi bil kupil novo njivo ali vinograd. Tega torej ne sme šteti med odbitke! Kmet je napravil leta 1918. cementni tlak v hlevu. Če je imel že popreje cementni tlak v hlevu, ki se je pa tako izrabil, da je moral napraviti novega, sme te stroške odbiti od dohodkov. Če pa popreje ni imel cementnega tlaka v hlevu, ni to poprava, marveč investicija. Ta se pa ne sme odšteti od dohodkov! Ravnotako se ne sme šteti med odbitke vrednost kozolca, ki mu je pogorel. S tem namreč se mu je samo zmanjšalo njegovo premoženje, niso se pa s tem direktno zmanjšali njegovi dohodki.

Dovoljeno je odbiti od dohodkov tudi odpise, t. j. tiste zneske, za katere se naše premoženje na leto zmanjša vsled uporabe. Odpisi pridejo v poštev pri gospodarskih poslopih, ograjah, mostovih, vodnjakih, orodju itd. Dasi kmet svoja gospodarska poslopja vsako leto popravlja, vendar se vedno zmanjšuje njihova vrednost. Zato dovoljuje zakon, da se smejo odšteti od dohodkov ne-le stroški za popravo, temveč tudi znesek, za katerega se je znižala vrednost gospodarskih poslopij.

Seveda morajo biti ti odpisi primerni. Davčni zavezanec ne more zahtevati, da mu cenilna komisija prizna odpise, ki znašajo morebiti polovico vrednosti vseh premičnin in nepremičnin. —

2. Od dohodkov se lahko odbijejo tudi zavarovalne premije zoper škodo. Pri nas je že skoro vsak kmet zavarovan zoper ogenj. To sme odbiti od dohodkov. V napovedi pa naj natančno navede, pri kateri zavarovalnici je zavarovan in številko zavarovalne police. Dobro je tudi, če priloži napovedi potrdilo, da je leta 1918. v resnici plačal zavarovalno premijo. Seveda naj v tem slučaju v napovedi zahteva, da naj mu davčno oblastvo to potrdilo vrne.

3. Nadalje se lahko odbijejo od dohodkov vsi davki razen dohodnine. Zato naj davčni zavezanec natančno izra-

kuni, koliko je plačal leta 1918. zemljiškega in hišnega davka in naj to vpiše med odbitke. Odbiti pa sme le tiste davke, ki jih je leta 1918. v resnici plačal, ne pa tiste, ki so zapadli leta 1918., plačal jih je pa že 1917 ali pa še danes ne.

4. Plača delavcem, dalje vrednost hrane, obutve za delavce,

5. Stroški za obleko in prehrano otrok, ki že pomagajo v gospodarstvu. To vse se lahko odbije od dohodkov!

6. Kdor vzame zemljišče, gospodarska poslopja ali orodje v najem, sme tudi najemnino odbiti od dohodkov.

Zapomniti pa si je treba, da se stroški za prehrano, dalje stroški za obleko in obutev davčnega zavezanca in njegovih svojcev ne morejo odbiti od dohodkov.

Ta določba je še vedno premalo znana! Kdor ima priliko videti več napovedi, opazi skoro pri treh četrtinah, da kmetje odbijajo stroške za živež in obleko od dohodkov. Seveda gledajo, da te zneske kolikor mogoče visoko cenijo. Poleg tega ne pozabijo nikdar omeniti, kako je vse to drago. Tega pa ne pomislijo, da delajo s tem le sami sebi težave. Draginjo pozna že davčni uradnik prav dobro sam. Saj je bil tudi on primoran leta 1918. kupovati s svojo plačo obleko in obutev zase in za svojo družino; poleg vsega tega je moral še kupovati živež. Stvari, ki so splošno znane, ni treba pripovedovati v dohodninski napovedi. Kakšen uspeh pa ima, če ceniš prav visoko stroške za živež zase in za svojo družino? Cenilna komisija te bo takoj vprašala, od kod si dobil živež. Seveda iz zemljišča. To so, kar sam priznaš, prejemki iz posestva. Ker smo pa zgoraj povedali, da se stroški za živež ne morejo odbiti od dohodkov, so seveda ti toliko višji, za kolikor si jih previsoko cenil.

Če se vse to, kar smo do sedaj povedali o dohodkih iz zemljiške in gozdne posesti, upošteva, bi izgledal n. pr. izkaz dohodkov iz zemljiške in gozdne posesti na tretji strani napovedi približno tako-le:

Dohodki iz A: (to je iz zemljiške in gozdne posesti):

Prejemki:

prodal 2 prešiča za . . .	K 1800.—
» 1 kravo za . . .	» 1000.—
» pšenice za . . .	» 600.—
» krompirja za . . .	» 900.—
» fižola za . . .	» 100.—
» sena za . . .	» 200.—
» drv za . . .	» 300.—

Porabil sem zase, za ženo in za 3 otroke, ki mi še ne pomagajo pri kmetijstvu, domačih pridelkov všteti drva v vrednosti . . . . . » 4500.—

Prejemki skupaj . . . K 9400.—

Odbitki, zavarovalnina . . .	K 90.—
(Vzajemna zav. št. pol. 27.040)	
davak z dokladami vred . . .	» 80.—
za semena in umetna gnojila . . .	» 160.—
hlapec in dekla v denarju . . .	» 1600.—
hrana hlapcu in dekli . . .	» 2000.—
za kosce in žanjice . . .	» 200.—
hrana za kosce in žanjice . . .	» 500.—
popravila poslopij in gospodarskega orodja . . .	» 360.—
za razsvetljavo v hlevu in na podu . . .	» 40.—
1% obrahe gospodarskih poslopij v vrednosti 18.000 K . . .	» 180.—

Skupaj odbitki . . . K 5210.—

Čisti dohodki iz zemljišča znašajo torej 4190 K.

Tako približno bi izgledal pregled prejemkov in izdatkov iz zemljiške in gozdne posesti na tretji strani napovedi.

Znesek čistih dohodkov se potem zapiše na prvo stran napovedi; drugega nič.

Seveda moramo takoj sedaj naše bralce opozoriti na to, da ne smejo v svoji napovedi kar prepisati te-le podatke s številkami vred. Vsak mora napisati tiste prejemke in izdatke, ki jih je leta 1918. v resnici imel. Lansko leto se je v več slučajih dogodilo, da so kmetje prepisali številke iz »Domoljuba« ali iz »Kmetovalca«, kjer je lani tudi izšlo kratko navodilo, kako se morajo delati dohodninske napovedi. Seveda jih cenilne komisije, ki so ji bili članki tudi znani, niso mogle odobriti. Davkoplačevalci so se pa seveda pritoževali zoper odmero dohodnine, češ, saj smo ravnatoko napovedali, kakor je povedal »Domoljub«, oziroma »Kmetovalec«, pa ne drži.

(Dalje.)

Gospodarska obvestila.

g Ne kupujte nepremičnin od državljanov sovražnih držav! Vsled odredbe ministrstva za trgovino in industrijo, da se podjetja in imetje sploh državljanov sovražnih držav zapleni, skušajo inozemci v vseh krajih svoja podjetja razprodati in spraviti premoženje v inozemstvo. Opozorjamo vsakogar, ki bi hotel kupiti tako podjetje, da se bodo tozadevne pogodbe razveljavile in da se kupnina ne bo vrnila. Zato pozor!

g Gospodarska komisija za stvarno demobilizacijo ima v Dravljah večjo množino plošatega, kakor tudi nekaj okroglega železa, ki se ga bo oddajalo obrtnikom in drugim direktnim uporabnikom. Prekupci so izključeni. Tudi trgovcem se začasno ne bo oddajalo. Seznam se nahaja v pisarni Gospodarske komisije, kamor naj se pošljejo pismene vloge do 5. junija, iz katerih naj bo razvidna zaprosena množina in dimenzija. — V Zalogu se nahaja večja množina starih železniških tračnic, dolgih 3 do 9 metrov. Gospodarska komisija jih bo oddajala le obrtnikom in direktnim uporabnikom. Pismene prijave naj se naslove na Gospodarsko komisijo za stvarno demobilizacijo.

j Cene živine padajo. Na tedenskem trgu v Zagrebu 14. t. m. se je pokazalo, da cene živine polagoma padajo. Dočim so se gibale pred dnevi še od 10 do 13 K, so bile 14. t. m. med 9 in 10 kron. Prašiči so stali kilo žive teže 15 do 18 K, teleta 7 do 10 K. Trg je bil zelo živahen.

g Čebelarški shodi. Na binkoštni ponedeljek, 9. rožnika t. l., bo čebelarški shod in ustanovitev čebelarke podružnice v Trebnjem, in sicer ob pol osmih zjutraj. Ravno taka shoda bosta v nedeljo, 15. rožnika, in sicer v Kostanjevici ob osmih zjutraj, na Raki pa ob treh popoldne. Povsod se bo shod vršil v šolskem poslopju. — Čebelarji, ki vam je mar za napredek čebelarstva, udeležite se teh shodov v obilnem številu!

g Predavanje o vinarstvu. V nedeljo, dne 1. junija po prvi maši (ob pol 8. zjutraj) predava vinarski nadzornik B. Skaliky v šoli v Kostanjevici o »perečih vprašanjih vinogradništva«. Žeteli je obilne udeležbe.

g Živinski sejmi so zopet dovoljeni. Prignati se sme le kužnih boleznih prosta živina, z živinskimi potnimi listi, katere županstva izdelavajo na podlagi oglednih listov.

g Po prazniku Vnebohoda, t. j. v petek dne 30. t. m., se vrši v Žužemberku letni sejm s kramarijo, govejo živino, drobnico in prašiči. Ker namerava biti živahna kupčija, se prodajalci in kupci vabijo.

g Razglas o prihodnjem tečaju podkovske šole v Ljubljani. Novi šolski tečaj na podkovski šoli Slovenske kmetijske družbe v Ljubljani se prične dne 1. julija 1919. Poleg podkovstva se učenci podkovske šole uče tudi ogledovanja klavne živine in mesa. Kdor želi biti sprejet v podkovsko šolo, naj vloži prošnjo za sprejem ter naj ji priloži: 1. krstni list; 2. domovinski list; 3. zadnje šolsko spričevalo; 4. učno spričevalo v dokaz, da se je podkovstvu izučil pri kakem kovaškem mojstru; 5. npravnstveno spričevalo. Sinovi siromašnih staršev, ki hočejo prositi za podporo, naj predložijo tudi ubožni list. Prošnje za sprejem v podkovsko šolo, naj se do 15. junija 1919 vpošljejo ravnateljstvu podkovske šole v Ljubljani. Tečaj traja do konca decembra 1919. Kdor napravi skušnjo, more po zakonitih predpisih dobiti patent podkovskega mojstra; brez skušnje pa ne more nihče izvrševati podkovske obrti. Pouk v podkovski šoli je brezplačen; učenci morajo skrbeti le za živež in potrebne šolske knjige. Stanovanje imajo učenci v šolskem poslopju. Učenci naj se zglašajo dan pred pričetkom tečaja v podkovski šoli v Ljubljani, Poljanska cesta št. 59. Ker je v slovenskih krajih še vedno premalo v podkovstvu in spoznavanju kopitnih boleznih izučeni kovačev ter izurjenih oglednikov klavne živine in mesa, naj bi skrbela županstva, da dobi vsaka občina vsaj enega dobrega kovača in oglednika klavne živine in mesa. Skušnje na podkovski šoli v Ljubljani se bodo vršile dne 28. in 30. junija t. l., in sicer 28. junija skušnja iz podkovstva za kovače, ki niso obiskovali podkovskega tečaja, 30. junija pa za učence podkovske šole iz podkovstva in ogledovanja klavne živine in mesa. Kovači, ki hočejo delati to skušnjo,

aj se pismeno javijo ravnatelstvu podkovaške šole v Ljubljani do 15. junija 1919. — Ravnatelstvo podkovaške šole Slovenske kmetijske šole v Ljubljani.

g Previsoki železniški tarifi. Naši poddanci so se pritožili pri prometnem ministru zaradi previsoke voznine na južni železnici, na kar je minister odgovoril, da je južni železnici določeno 100 odstotno povišanje voznih cen, ne pa 20 odstotkov. Če je tako, potem naj pa minister takoj ukrene vse potrebno, da južna železnica popravi to krivico in cene takoj zniža.

g Setev v Jugoslaviji. Ministrstvo za poljedelstvo zbira in urejuje podatke o stanju setve o vsem kraljestvu. Podatki bodo takoj objavljeni, kakor hitro bodo dognani.

g Za sladkor. Češki minister za noranje zadeve je povedal češki narodni skupščini, da dobi Češka iz Jugoslavije 50 vagonov masti in mesa za sladkor in premog. Kje pa je tisti sladkor?

g Sladkor za našo državo. Kakor se poroča iz ministrstva za prehrano, bo v najkrajšem času dovolj sladkorja za našo kraljevino. Sladkor se bo prodajal po monopolnih cenah v trgovinah. Če bo le res!

g Izvoz v Nemško Avstrijo. Z razpisom ministrstva za trgovino in obrt so razveljavljena vsa dovoljenja za izvoz preko demarkacijske črte. Dovoljenja za izvoz živeža in drugih stvari izdaja samo centralna uprava za trgovski promet z inozemstvom v Beogradu. Brez izkaznice tega urada ne sme nobena pošiljatev čez mejo. Izvzete so le male količine živeža za osebno potrebo državljanov SHS, ki živijo onstran demarkacijske črte. Za izvoz teh živil zadostuje izkaznica pokrajinske vlade. Dovoljenja za izvoz, ki so jih izdale pokrajinske vlade ali delegati finančnega ministra pred ustanovitvijo centralne uprave za trgovski promet z inozemstvom, so neveljavna. Centralna uprava je začela izdajati izkaznice za izvoz 14. t. m.

g Vrednost dinarja pada, kakor se javlja z Grškega.

g Ureditev valute. Izšla je naredba, s katero se proglasa, da je en dinar toliko kot ena srebrna krona ali kot tri papirne krone. P. to še ni končna ureditev, ker tudi dinar nima prave vrednosti. Torej bo dvojna precej bridka operacija. Kmetje vtaknite če le morete svoj denar v blago.

g Trgovski promet z Ameriko. Ameriški vojni trgovski svet je dovolil svobodno trgovino med Jugoslavijo in Zedinjenimi državami za razno blago. Izvzet je vojni plen, pšenična moka, premog, zlato in zlatina z nakiti vred, ki vsebuje več nego 45 odstotkov finega zlata.

g Inozemske srečke prepovedane. Finančno ministrstvo je prepovedalo inozemske srečke na vsem ozemlju kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev.

g Gospodarske šole in tečaji so v Belgiji (na kmetih) tako razširjeni, da jih ima kmet in vaščan sploh za nadaljevanje in popolnilno ljudske šole. V teh učilnicah se poučuje mlekarstvo, negovanje perut-

nine, čebel, prašičev in govedi. Drugi učni predmeti so: nauk o gnojenju, o setvi itd. Poučuje se tudi domače delo, n. pr.: kuhanje, pranje, šivanje in domače knjigovodstvo. Šole vodijo samo tanske sestre, ki jih je približno 80. Država ima vrhovno nadzorstvo. Gospodarski tečaji so za petnajst let stare deklice. V enem razredu ali oddelku ni več kakor po 15 učenk.

g Angleži so na Reki pokupili veliko število hiš za svoje trgovske in industrijske namene. Posebno zadnji čas se opaža delovanje Angležev na Reki v trgovskem in industrijskem pogledu.

„Jugoslovanski obrtnik“.

Nov list »Jugoslovanski Obrtnik« je izšel dne 10. t. m. in je bil razposlan vsem obrtnikom-somišljenikom V. L. S., kar je obrtno tajništvo V. L. S. moglo nabrati doslej naslovov. Kdor bi lista pomoma ne prejel, naj ga naroči po dopisnici pri Obrtnem tajništvu v Ljubljani, Sodna ulica št. 11. List je glasilo »Jugoslovanske Obrtne Zveze«, ki se snuje v Ljubljani kot osrednja organizacija okrajnih obrtnih zvez. Izhajal bo 10. vsakega meseca in stane do konca leta 8 K. Kar je »Naša Moč« krščansko-socialnemu delavcu, kar je »Domoljub« našemu kmetovalcu, to obeta postati »Obrtnik« našemu obrtniku. V uvodu pravi urednik: »Jugoslovanski Obrtnik« stopa prvič pred naše obrtnike krščanskega svetovnega naziranja. Brez hinavstva javno prizna, da bo zastopal težnje in zahteve naših obrtnikov in da bopod okriljem obstoječe V. L. S. skušal želje in potrebe obrtništva uveljaviti. Ne maramo več trpeti, da bi nam nasprotni stranke pod pretvezo nepolitičnih obrtnih društev, zadrug in korporacij odtujevali naše obrtnike in jih s to vabo pridobivali za svoje strankarske namene. Vsebinska 1. številke je: Vabilo na naročbo, Dr. A. Gosar, Nova doba. Za obrtni naraščaj. Obrtno strokovna in stanovska organizacija. Valutno vprašanje. Prošnja za demobilizacijski material. Naše obrtno šolstvo. Obrtno vojna kreditna pomoč. Strokovna izobrazba. Razno.

List toplo priporočamo vsem našim obrtnikom v naročbo.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, in jih obrestuje po 2% brez kakakega odbitka.

Viradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Listek

Junakinja iz Štajra.

Povest. Prevalja ...

(Dalej.)

»Gospod Hendel« je vzkliknil stotnik G. fin, »to ni nič! To je trmal! Povem vam, v Štajerdorfu gre slabo! Zarotniki so oboroženi do zob! Luteranski Štajer je v nevarnosti! Vi pa zapirate kot hudodelca junaka, ki ga hoče vojaštvo. To je krivica! Pa še marsikaj drugega ni bilo prav, ne zamerite mi moje odkritosti. Vi sami ste pripravili papežnike do teh skrajnih korakov. Bili ste pretrdi. Vsak moški, vsaka ženska v Štajru pomiluje uboga deklico, ki leži zelo bolna. Tega bi ne bili smeli storiti!«

»Ze zopet začenjate z ubogo deklico, vi ste res ubog stotnik,« je zarežal Hendel z divjim, zgafočim pogledom.

»Ze dosti farjev in smrkavcev mi je reklo, da nisem prav storil, tudi par luteranskih hinavcev, predvsem moj nečak, Bertold iz Piraha. Što sramotilnih pisem gori doli v kuhinji. Kdo si upa reči Hendelnu: Slabo si naredil? Kdo more pokazati enaka dela, kakor jih je dovršil Hendel? — Uboogo dekle! Naj bo bolno! Če umrje, naj umrje! Kaj nam je zanj? Jaz in moje delo je vredno več kakor življenje tisoč vrlih deklet, kamo-li kakor življenje farške vlačuge.«

»Seveda, gospod. Toda prosim, za to ne gre!« je trmasto odgovoril stotnik. »Ne gre za dekle, ne gre za Vaša dela, gre za Štajer! Štajer! za Štajer, ki je, kakor pravite, Vaša edina ljubezen — pa vidim, to so samo besede, prav nič Vam ni za Štajer.«

Sodnik je z dvema prstoma useknil plamen sveče, ki je mrtvaško brlela v jutranjem svitu, nato pa je rekel v zamolkli jezi: »Niso to prazne besede. Če res ne morete ničesar opraviti brez mojega fanta, potem pojdite gori v sobo, odprite jo in ga pripeljite doli. Tu, kjer vi stojite, naj stoji in naj prosí odpustčanja za svoj nesramni čin. Ako to stori, je prost in naj gre k svoji kompaniji; ako se obotavlja naprej, ostane ujet. Moja beseda je beseda.«

»Da, da, to vemo, Vaša beseda drži,« veselo je stotnik podal svojo roko sodniku. »Hvala Vam, gospod Hendel. Vedno ste bili moder mož!« Z mečem rožljaje in žvenketaje je odkorakal stari stotnik.

Henrik Hendel je prišel iz svoje ječe. Dva strelca sta stopala pred njim, dva pa za njim, stotnik pa je korakal spredaj; tako peljejo kakor hudodelca junaka, ki je s svojim drznim činom vžgal ljudstvo. Ko je oče videl, kako mu vodijo sina, mu je bilo skoro žal, da je tako kruto ravnal z njim. Z žarečim pogledom ga je opazoval, kakšnih misli da je, se bo li sedaj ponižal; rad bi mu vzel z usten besedo, rad bi ga pritisnil na svoje srce... Toda na tem obrazu zrejo oči tako kljubujoče, ta usta so tako odločna, ne, tu ni znamenja, da bi se udal. Napravil si mu dosti bolečin, toda volje mu ne moreš upogniti, ta ne bo prosil odpustčanja. In zopet je sodniku potemnelo čelo. Če mi prideš zopet in porečeš: Prav sem storil, potem proč od mene, jaz sem tvoj gospod.

S kazalcem na tla kaže, prav kakor se zapoveduje hlapcu, je dal sinu znamenje, naj obstoji. Stotnika je poklical na svojo stran. Zapovedujoče je rekel sinu:

»Tvoj stotnik me je poprosil, naj te izpustim, ker se v Štajru upirajo papežniki. Veš li za to?«

»Da, vem,« je odvrnil Henrik. »Slišal sem o uporu in tudi vem, da prva kompanija potrebuje častnika, zato prosim, izpustite me, da odkorakam z njo v Štajerdorf, sedež zarote.«

Stotnik je natiho mrmral in je prikimal s svojo Goliatovo glavjo.

Železnotrdo, mrzlo je vprašal sodnika: »Kaj boš počel v Štajerdorfu?«

»Storil bom svojo dolžnost kot štajerski vojaka« je odločno odgovoril. »Udusiš bom zaroto; vrnil bom deklici lastnino, ki so jo ji urepali rablji, in bom razpršil laži, ki jih trošijo o Vas.«

»Tako! Veš li tudi, da o meni lažejo in me psujejo? In ti jih hočeš kaznovati, ha ha, morem se smejeti; si-li ti včeraj kaj drugega počel kakor oni.«

»Za božjo voljo,« je mrmral Gifin. »Ne tako!«

Kakor kladivo je bilo Henrikovo srce, kakor razbeljeno železo so ga pekle očetove besede; zato je rekel:

»Gospod, nisem Vas psoval, nisem zoper Vas lagal. In ako drugi kaj takega storijo, ne bom tega trpel, dokler bom dihal, in ako me kakor divjo zver vketete v verige, bom izkušal jih raztrgati, če bom slišal, da Vas psujejo. Večje je moje spoštovanje do Vas, kakor je Vaša strogost do mene.«

Gifin si je z roko, ki je tičala v železnih rokavicah, gladil brado in je zamolklo zamrmral: »Dobro, vrlo dobro.« Strelcem so se iskriale oči.

Sodniku se je razjasnilo temno čelo. Srce se mu širi veselja, ponosen je, da ima v težki uri, ko vse okoli njega bevska, prijatelja v svojem ponižanem otroku, ki mu ostane zvest in se ne gane od njega. Toda sramoten čin zahteva zadoščenja, pa naj sin še tako zvesto prisega.

Sodnik govori še vedno zapovedujoče in umerjeno, toda iz glasu mu je spoznati, da se v njem bori ljubezen s strogostjo:

»Ako, kakor praviš, res ljubiš očeta, in jaz ti verjamem, ker do sedaj še nisi nikoli lagal, potem veš, kaj zahteva čast od moža in ljubezen od sina, ki je bil očetu nepokoren v važni reči, in mislim, da mi ne bo treba, dati ti novih povelj.«

Henrik je povesil svojo temno glavo na prsi in je s svojo prazno, neoboroženo desnico sukal prstan na prstu. O oče, sedaj, ko si do brotljiv, postajaš najbolj krut.

»Henrik! Henrik!« je rotill stotnik. »Daj, daj, moraš.«

Henrik je nemo zamajal z glavo in je počasi rekel očetu: »Bož mi je priča. Davno bi Vas bil že prosil odpuščenja, ko bi le mogel. Pa ne morem.«

Očeta je minila ljubezniva dobrotljivost. »Tako. Če ne moreš, kar je tvoja dolžnost pred Bogom in pred ljudmi, potem tudi jaz ne morem več s teboj govoriti kakor z mojim, temveč kakor z ničvrednim fantom. Ali prosiš odpuščenja, ali pa si jetnik do smrti. Odloči se! Pa hitro! Nimam časa za uporne smrkvavce.«

Zopet je Henrik v težkem obupu zamajal z glavo. »Gospod,« je rekel, »zapoveste Anži, naj teče navzgor, ne bo Vas ubogala, ker ne more zatajiti narave, ki jo je dal Bog...«

Hendel se je jezno nasmejal:

»Ha, to so šepajoče primere čestitega Larja Alberta. Si li tudi ti hodil k njegovim pridigam?«

V tistem hipu je iz postranske sobe v rdečih nogavicah, v prteni suknjici priskakljala mala deklica, sodnikova hčerka Lizika in je vzkliknila materi, ki je stopala za njo: »Mamica, mamica, Henrik je tu!« in se je s svojimi malimi rokami obesila na brata prošeč: »Henrik, tu ostani, oče, nikar ga več ne zaprite, recite tem grdim možem, naj gredo proč.« Počasi se je v jutranji obleki, z dolgimi, valjujočimi, razpletenimi kitami približala mami in je kregala deklico: »Pojdi sem. Pojdi k mami! Ne dotikaj se tega človeka, ki toliko bridkosti napravlja tvojemu očetu!«

S silo je potegnila k sebi dete, ki se je vse zapletlo v brata, ki je bled in nepremičen stal pred očetom, potem je šla k svojemu možu, ljubeznivo mu je zrla v jezni obraz, poljubila mu je roko ter je zasopla:

»Moj dragi, ne jemlji si k srcu; ne morem, ne morem gledati, kako se ti ustavlja in te zasmehuje; srce se mi trga... dosti je, ne delaj si več težkega srca, pokliči koga drugega, naj se peča s tem trmoglavcem.«

Solze so rosile iz lepih oči na njegovo roko in so se kakor lažni demanti svetile okoli njegovega smaragda.

Izvil ji je roko iz rok,

»Ni me zasmehoval,« jo je zavrnil. »Govorimo o drugih stvarih. Štajerci se dvigajo k upor.«

»Sveti Bog, varuj nas!« je zahreščala. Sodnik se je obrnil od nje proti sinu: »Henrik! Pričo svoje žene te vprašam, boš li varoval njo, sestro in očetovo hišo pred sodrgo, ki spodaj divja? Daj, reci: Oče, odpusti! Jaz sam ti bom opasal meč.«

Krčevito so se Henrik dvigale in padale prsi, od neizprosne očeta se je ozrl na mačeho, ki ga je gledala kakor strupena kača; potem zopet na stotnika, ki mu je ježno obračal hrbet; vse ga je zapustilo, in vendar še ni prosil, ni lagal, sopihal je: »Oče! Bodi mi milostiv, daj mi meč, zate ga bom sukal. Toda ne sili me več k oni stvari, ne morem. Nisi je videl ob stebru!« je zaklical ves iz sebe; bela, svetla in jasna je priplaval pred njegovo oko podoba mučenice — sedaj pa naj omadežuje z lažjo njo, sebe in svojega dobrega angela, ne, nikdar...

»Oče, rad bi, da bi jo bil videl gori — ne, ne hotel bi, ker bi ti potem prešel smeh za vse življenje; toda to vem, če bi je ne bil oprostil, kakor gotovo mi bodi Bog milostiv, bi me Bog iz nebes zavrnil v moji zadnji uri.«

Ko je tako prisegel, tresoč se desno kvisku držeč, se je oglašil eden izmed strelcev in je rekel:

»Res je! Grozno jo je bilo gledati. Meni se je zdelo, zdaj, zdaj bo umrla, ne more več dolgo živeti.«

»To je sramota!« je hreščala soproga Helena, »pivski bratje mu prihajajo na pomoč zoper očeta.«

Sodnik pa je z votlim glasom rekel sinu: »Torej hočeš?« Nato veli strelcem: »Peljite ga nazaj v njegovo ječo. Ostane ujet.«

»No, kaj pa zdaj?« je z močno napetimi ustnami godel stotnik, ki je v svojih velikih čevlji ježno stopal gori in doli. »Kaj naj sedaj počnem? Kaj bo z drugo kompanijo? Zdaj pa naj gre, kakor hoče, naj gre vse skupaj k vragu!«

»Res je, naj gre, kakor hoče,« je z vladarsko mogočnostjo rekel sodnik. »Štajerski strelci! Proč z njim! Rekel sem.«

Stare bolečine se zopet ponove, ko se spreminja vreme, kajti telo je zelo občutljivo za premembe pri temperaturi. Priporočamo za naglo odstranitev takih bolečin v udih in na telesu Fellerjev »Elza-fluid«. 6 dvojnatih ali 2 specialni steklenici pošlje za 24 K lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elzatr 16 (Hrvatsko). Nasvetujemo Vam to dobro, bolj lajšajoče sredstvo, da ga imate vedno pripravljenega v hiši, ker ga priporočajo zdravniki, in da ga imate v slučaju potrebe pri roki. Milo odvajalno sredstvo, ki krepki želodec, so Fellerjeve »Elza-kroglice«. 6 skatelj 12 kron. — Omot in poštnina se računa posebej natecene. Kdor naroči več obenem, prihrani mnogo. (s)

Išče se neoženjen žagar

za trajno delo s hrano. Plača po dogovoru. Jernej Pogorelec, parni mlin in žaga, Struga, p. Videm-Dobrepolje. 3159

Nose od 60—100 cm dolge à R 6-50, ležajo za lemeže, samokolnice, mreže za pesek, mreže za ograjo, navadna in pocinkana, žice, sesalke za oino, gumijene cavi, židilnice za uzidanje, kovaško, zidarstvo, mizarstvo orodje in oso drugo železnino, kakor tudi solno kislino nudi R. S. UŠNIK, trgovac, Ljubljana, Zaloška cesta 21.

Pravo žolto
domače mlo za pranje
1 kg K 11-,- — 1 sabojček
okoli 3-,- kg franko K 38
50 v, poklija po povzetju
zavod za eksport
M. JUNKER, Zagreb št. 1, Petrinjska 3.
Z naročilom se prosi poslati tudi polovico zneska.

Toaletno mlo
po dnevnih cenah
Mlo za britje K 3-,-, 1 kg
K 30-,-. Krema za britje
porcelan. lonček K 6-,-,
1 ducat K 55-,-.

ST. 50. AKORDEON v naj-
boljše ispeljavi, cena je
134-,- kron. — Zahtevajte
veliki oenik s več nego 1000
alikami brenplačno.

E. Luna, Maribor št. 72.

**Kuverte s firmo,
pisma,
račune itd.**

Izvršuje natančno
po naročilu

**Jugoslovanska
tiskarna
v Ljubljani.**

Hlapce

lahko takoj preskrbi »Državna posredovalnica za delo«. Kdor jih rabi, naj se zgleda osebno v našem uradu, ali pa naj pošlje ponje in navede plačo ter druge pogoje.

**Državna posredovalnica za delo,
Ljubljana, Gradišče.**

Mlinska sita (pajtlje)

za moko vseh vrst, kakor tudi 2 dobro ohranjena **moška kolesa** se dobi v trgovini **A. ČADEŽ**, Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 35, nasproti Tišlerjeve gostilne. 3282

Več hlapcev

proti dobri plači se sprejme takoj.

Zglasiti se je v

**»Državni posredovalnici za delo«,
Ljubljana, Gradišče št. 4.** 3231

Kupujem smrekovo lubje (čreslo)

les za jame

Prosim ponudbe s skrajno cenol

VINKO VABIČ, ŽALEC pri Celju.

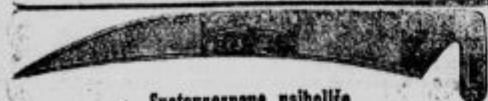
S. KRUGHME zobotehnik
iz Ljubljane
je vsako nedeljo v Kočevju »Hotel Trst«.
Izdeluje umelne zobe, zlate krome i. t. d. po
zmernih cenah.

Srbečico, lišaje

odstrani prav naglo dr. Flesch-a izvir.
zakonito zajamčeno »Skaboform« ma-
zilo. Popolnoma brez duha, ne maže.
Poskusni lonček V 4-,- veliki K 6-,-
porcelja za rodbino K 15-,-. Zaloga za
Ljubljano in okolico: Lekarna pri zlatem
jelenu, Ljubljana, Marijin trg. 1520
Pasite na varstveno znamko »Skaboform«!

Bukov, hrastov, smrekov les posekan v gozdih, postavljen v tovarno ali tudi cele gozdne parcele v kamniškem okraju kupuje

tovarna lesnih izdelkov in upognjenega pohištva
I. Bahovec nasl. Duplica p. Kamniku.
Vabljo se lastniki lesa zlasti v okolici tovarne,
da stavijo svoje ponudbe. Les se strogo realno
obračuni in takoj plača.

Svetovnoznano najboljšo

„Gorenjsko koso“

najtinejše brusne kamne nudi **PRVA GORENJSKA RAZPOŠILJALNA IVAN SAVNIK, Kranj.**

Cene kose so:

cm	50	55	60	65	70	75	80	85	90
pesti	5	5 1/2	6	6 1/2	7	7 1/2	8	8 1/2	9

kron 16- 16-50 17- 17-50 18- 18-50 19- 19-50 20-

Razpošilja se tudi vsakovrstno manufakturno
blago, kot: sifon, belo platno, cefir, oksfort,
kamrik, klot, hlačevina (cajg) itd. po najnižjih
cenah. 3070

Za birmo!

Nikeljnaste ure, svelinice, verižice,
6 kar prstani, 14 kar. uhani in prstani.

F. Čuden Sin,

Ljubljana, nasproti glavne pošte.

Prodajalno je lahko najti.

Ceniki se ne razpošiljajo. Oglejte si osebno.

Dobrodejno

deluje, boli oblažuje, krepi, osvežuje, o-
življa in pri ranah, oteklinah in opeče-
ninah hladilno vpliva Fellerjev

Eliza-fluid

6 dvojnih ali 2 specialni steklenici K 24.—.
Prebavo pospešujejo, odvajanje ure-
jujejo in pri vseh žilodčnih težkočah naj-
hitreje učinkujejo Fellerjeve rabarbare

Eliza-kroglice

6 škatljice K 12.—. Edino
prave pri lekarnarju E. V.
Feller, Stubica, Eliza trg
št. 16 (Hrv. Zagorje). Omot
in poštnina se računa po-
sebej najceneje. Kdor na-
roči več ob enem, prihrani
mnogo.

Pisalni in računski stroji

tudi pokvarjeni se kupijo. Ponudbe pod
„Pisalni stroj“ na „Anončno ekspedicijo
Al. Matelič, Ljubljana, Kongresni trg 3.

Miši - podgane stenice - ščurki

in vsa golazen mora poginiti ako porabljaate moja
najbolje preizkušena in splošno hvaljena sredstva
kot: proti poljskim mišim K 5.—, za podgane in miši
K 5.—; osobito ostra pasta za podgane K 6.—; za
ščurke 5 K; posebno močna tinktura za stenice 5 K;
uničevalec moljev K 2.—; prašek proti mrčesom
2-50 in 5 K; tinktura proti ušem pri ljudeh 3 K; ma-
silo za uši pri živini 2 K; prašek za uši v obleki
in perilu K 3.—; tinktura za bolhe pri pseih K 1'50;
tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjadi (uni-
čevalec rastlin) K 3.—. Pošilja po povzetju Za-
vod za eksport

M. Jünker, Zagreb 1, Petrinjska ulica 3.

**Agitirajte
za
'Domoljuba'**

Cementna strešna opeka

najbolj trpežne vrste
se dobi pri tvrdki

Ivan Jelačin, Ljubljana
Emonska cesta 2. 4793

Največja izbira ur, zlatnine, srebrnine

H. SUTTNER

samo v Ljubljani št. 1

935

NAZNANJAM

M. občinstvu, da je došla zopet večja množina blaga, kot: Sakno, jako
fino (štof), angleškega izdelka za moške obleke. Cena od 80 do 150 K
meter. Hlačevina najboljše vrste za vsakdanjo rabo. Fino volneno
blago v vseh barvah za ženske obleke od 60 do 130 K. Pol volneno
blago od 28 K dalje. Satin, delen, piket, batist z rožicami in bel, pri-
merno za birmanске obleke. Kotenina močna za predpasnike, belo
in pisano platno od 16 K dalje. Kambrikasti in satenasti robci za na
glavo, več vrst žepnih robcev, nogavice otročje in ženske. Narejene
bluze, ženske in moške srajce domačega izdelka. Sukanec najboljše
vrste. Vse po primerno nizkih cenah. Vzorec se ne razpošilja.

Se priporoča

3226

IVANKA PRAPROTNİK, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 29.

Mlatilnice, vrtilice (gepeljni), slamožnčice,
čistilniki, trijerji, stiskalnice za sadje in
grozdje, decimalne tehtnice in drugi po-
ljedelski stroji najslavnejših tovarn so vedno
v veliki izbiri v zalogi, drugi stroji se pa lah-
ko naročajo pri **FRANC HITYI**, zaloga poljedel-
skih strojev, Ljubljana, Martinova cesta št. 2.